

**Кравченко К.В.,
Науковий керівник: Сушицька Ю. О.,
старший викладач кафедри права
та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир**

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що визначення Україною стратегічної мети інтеграції до Європейського Союзу, включно з можливим членством, вимагає приведення національного законодавства у відповідність до правових норм ЄС. Це обумовлює комплексне реформування правової системи України на засадах принципів та стандартів загальноєвропейського рівня, сформованих сучасним демократичним міжнародним правом та практикою європейських регіональних організацій.

Питання правових основ європейської інтеграції України були предметом дослідження таких науковців, як Дорогіх О. М., Серeda Т. М., Яковюк І. В. та інші.

Мета даного дослідження полягає у здійсненні комплексного аналізу правових основ європейської інтеграції, з'ясуванні важливості практичного застосування правових інститутів та «європейських стандартів» у різних сферах регулювання, а також у оцінці актуальності гармонізації законодавства України з правовими нормами Європейського Союзу.

Інтеграція України до європейського співтовариства визначається як стратегічний напрям розвитку держави [1, с. 55]. Європейський вибір України відкриває перспективи розширення співпраці з розвиненими країнами, стимулювання економічного зростання, а також соціального та інтелектуального прогресу. Євроінтеграція виступає як механізм залучення іноземних інвестицій, модернізації та інноваційного розвитку економіки, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників і забезпечення доступу до внутрішнього ринку Європейського Союзу.

У сучасному контексті зовнішньої та внутрішньої політики відносини України з Європейським Союзом виступають чинником реалізації стратегічного вибору держави, від якого залежатиме її позиція та роль у новій системі міжнародних відносин. Одним із ключових факторів стабільності функціонування та розвитку Європейського Союзу є його правова організація, яка становить новий якісний рівень економічної інтеграції держав, не маючи аналогів у світовій практиці. Це новий правовий порядок, що відрізняється від традиційних міжнародних та внутрішніх правопорядків держав і є результатом синтезу норм міжнародного права, правових приписів та юриспруденції Європейського Союзу [1, с. 55].

Конституція України містить положення, що прямо закріплюють європейський вибір держави. Зокрема, стаття 8 визначає, що Конституція має верховенство, стаття 9 проголошує курс України на європейську інтеграцію, а стаття 55 гарантує права людини та їх відповідність міжнародним стандартам [2]. Ці положення Конституції України формують правову основу європейського вибору держави та є орієнтиром для процесу адаптації національного законодавства до стандартів ЄС.

У цьому аспекті особливу значимість набуває дослідження правових засад європейської інтеграції України, яке є ключовим чинником реалізації стратегічного курсу держави. Правовий порядок Європейського Союзу виступає не лише механізмом організації його функціонування, але й нормативним орієнтиром для трансформації національних правових систем країн-кандидатів. Для України це передбачає необхідність всебічної гармонізації національного законодавства з правовими стандартами ЄС, що включає імплементацію положень міжнародних договорів, а також внесення відповідних змін до Конституції та чинного законодавства.

До ключових міжнародно-правових інструментів, що визначають правову основу європейської інтеграції України, належать Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [5], яка передбачає положення щодо політичної асоціації, економічної інтеграції та гармонізації національного законодавства; додаткові протоколи та дорожні карти; а також рішення Європейського суду з прав людини та Суду Європейського Союзу, які формують європейську правову практику та безпосередньо впливають на розвиток вітчизняної законодавчої системи.

Правова система Європейського Союзу є унікальним утворенням, яке не має прямого аналога ані серед національних правових систем, ані серед систем міжнародного права. Водночас, її доцільно аналізувати за аналогією з національними правовими системами, зважаючи на спільні ознаки: політичну, економічну та соціальну природу; формування в межах інтеграційного об'єднання; взаємодію різномірних елементів; цілісність; відносну стабільність у часі; певний рівень розвитку та вплив специфічних об'єктивних і суб'єктивних чинників [6, с. 229-230]. Отже, правову систему ЄС можна визначити як сукупність правових явищ, сформованих у процесі європейської інтеграції, що забезпечують регулювання суспільних відносин у межах Союзу.

Якщо розглядати правову систему України, то вона становить сукупність нормативно-правових актів, інститутів та принципів, які визначають організацію державної влади, регулювання суспільних відносин та забезпечення прав і свобод громадян. Процес європейської інтеграції ставить перед Україною завдання комплексної трансформації правової системи, що передбачає приведення національного законодавства у відповідність до стандартів Європейського Союзу. Правова система ЄС впливає на розвиток українського права через механізми гармонізації та імплементації норм європейського права, закріплені в Угоді про асоціацію [5].

Гармонізація, що здійснюється всередині ЄС, та адаптація, що проводиться країнами-кандидатами, стають основними інструментами інтеграційного процесу. Проте в Україні цей процес ускладнюється прогалинами законодавчої бази, які потребують усунення для забезпечення повноцінної інтеграції в правову систему ЄС [4, с. 35]. Результативність цього процесу залежить від узгодженості національних реформ із стратегічними цілями ЄС, зокрема відповідно до Стратегії інтеграції України, затвердженої Президентом України у 1998 році [3]. Зміцнення правової основи євроінтеграції передбачає не лише законодавчу синхронізацію, але й забезпечення інституційної спроможності, належного рівня правозастосування та розвитку громадянського суспільства.

В перспективі Україна повинна розбудувати комплексну систему правових реформ, спрямовану на забезпечення повної гармонізації національного законодавства з нормами Європейського Союзу. Така система передбачає впровадження ефективних механізмів моніторингу імплементації європейських стандартів, створення спеціалізованих аналітичних центрів, а також підвищення рівня правової освіти в суспільстві. Успішна реалізація євроінтеграційного курсу вимагає активної участі громадянського суспільства та забезпечення прозорості процесу здійснення реформ.

Отже, правові основи європейської інтеграції України виступають фундаментальним елементом реалізації стратегічного курсу держави щодо інтеграції до Європейського Союзу. Вони передбачають системну гармонізацію національного законодавства з правовими нормами та стандартами ЄС, адаптацію інституційної структури та підвищення рівня правозастосування. Цей процес вимагає усунення наявних прогалин у законодавчій базі, впровадження дієвих механізмів моніторингу імплементації європейських стандартів, а також розвитку аналітичних та освітніх структур у сфері права. Успішна євроінтеграція передбачає активну участь громадянського суспільства та забезпечення прозорості реформ, що сприятиме підвищенню довіри до державних інститутів. Реалізація такого підходу дозволить створити правову систему, здатну ефективно інтегруватися у правовий простір ЄС та відповідати сучасним міжнародним стандартам. Це, в свою чергу, посилить правову та інституційну спроможність України, сприятиме сталому розвитку та зміцненню демократичних засад держави.

Список використаних джерел:

1. Дорогіх О.М. Правові засади європейської інтеграції України. *Сучасні проблеми розвитку права та економіки в інноваційному суспільстві*: зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, м. Велико-Тирново, 20 березня 2020 р. / Київський інститут інтелект. власності та права Національного університету «Одеська юридична академія». Київ, 2020. С. 54-63. URL: <https://surl.li/zauskc> (дата звернення: 25.09.2025).
2. Конституція України: від 28.06.1996 р.: станом на 1 січня 2020 р. Київ: Ін Юре, 2020. 141 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.09.2025).
3. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11.06.1998 р. № 615/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text> (дата звернення: 25.09.2025).
4. Серета Т.М. Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України. *Проблеми становлення України як демократичної та правової держави*: матеріали круглого столу, м. Київ, 17 жовтня 2014 р. / НАВС. Київ, 2014. С. 34-35. URL: <https://surl.lu/fnodzn> (дата звернення: 25.09.2025).
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 21.03.2014 р. № 984_011: станом на 30 листопада 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 25.09.2025).
6. Яковюк І.В. Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2013. 474 с. URL: <https://surl.li/vesgju> (дата звернення: 25.09.2025).

Кривонос С.В.

**Науковий керівник: Нікітенко В.М., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ**

**ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО**

Домашнє насильство – це беззаперечно суспільно небезпечне явище, яке порушує основоположні права людини та є суспільно небезпечним діянням. Домашнє насильство часто замовчують, оскільки здебільшого жертви бояться не лише своїх кривдників, а й осуду з боку суспільства. Так як для соціуму говорити про проблеми сім'ї це соромно та є чимось не прийнятним, бо це як то кажуть «справа сім'ї».

Насильство є серйозною проблемою, яка може зачепити будь-яку особу не залежно від віку, статі чи майнового становища. Від нього страждають не лише жінки, а також чоловіки і навіть діти. Діти можуть бути як жертвами так і випадковими свідками цього жахливого явища. Пункт 3 частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначає домашнє насильство як діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [1].